

De Bangkok a l'infern

“**A**l planeta hi ha una arma per a cada dotze persones. La qüestió és: com armem les altres onze?”, diu Iuri Orlov, un traficant d'armes rus que, sense cap escrúpol, es dedica a vendre armes a tots els bàndols d'un mateix conflicte. El personatge d'Orlov, interpretat per l'actor Nicolas Cage al film *El senyor de la guerra*, estrenat el 2005, s'inspira en Víktor Bout, l'home més perseguit pels Estats Units després d'Ossama Bin Laden. Bout fou detingut a Bangkok, Tailàndia, l'any 2008, després de caure en un parany que li havien preparat uns agents nord-americans. En el moment de tancar aquesta edició, la justícia de Tailàndia havia acceptat, després de mesos d'insistència de Washington, l'extradició de Bout als Estats Units, i tot restava pendent del vist-i-plau definitiu del govern tailandès. El judici de Víktor Bout, en cas de dur-se a terme, promet ser intens. La qüestió ara no serà com armar les altres onze persones del planeta, sinó veure fins a quin punt aquest afer pot esquitxar alguns dels alts càrrecs dels governs anteriors dels Estats Units, i també de Rússia. La revista *Time* assenyalava no fa gaire que aquest cas pot arribar a motivar un nou període de refredament de les relacions entre les dues potències mundials.

Tot sembla indicar, de fet, que durant el seu ascens Bout ha comptat amb bons amics dins el Kremlin. En cas contrari, resulta difícil d'entendre com, després de l'ensorrament de la Unió Soviètica, va poder comprar tres avions de càrrega Antonov a l'exèrcit rus, pel mòdic preu de 40.000 dòlars cada un, amb l'objectiu de transportar i vendre els milers d'armes que havien quedat amuntegades als magatzems militars a països en conflicte. És potser per això que el ministre d'Afers Estrangers rus, Serguei Lavrov, s'ha mostrat a favor de Bout i, en un intent de frenar-ne l'ex-

L'extradició de Víktor Bout, l'home més perseguit després de Bin Laden, empresonat a Tailàndia, amenaça de malmetre les relacions entre els Estats Units i Rússia. El judici podria involucrar alts càrrecs de tots dos països en el tràfic il·legal d'armes.

Viktor Bout arriba, el dia 5 d'octubre, a la seu del tribunal de Bangkok que va decidir d'aprovar-ne l'extradició als Estats Units.

tradició, ha arribat a suggerir que és innocent. Segons Lavrov, al darrere de la pretensió dels Estats Units de jutjar Bout hi ha “motivacions polítiques” i ha assegurat que el govern rus faria tant com fos possible perquè pugui retornar al seu país. El Kremlin, de fet, presenta Bout com un màrtir que ha caigut a mans de la CIA i, fins i tot, la Duma, el parlament rus, va aprovar fa

uns mesos una declaració de suport al presumpte traficant detingut.

Origen humil. Viktor Bout va créixer en una família atea a Duixanbe, la capital de l'ex-república soviètica del Tadjikistan, una ciutat de majoria musulmana. De jove va entrar a formar part de les Joventuts del Partit Comunista, en una època en què semblava

que no es podia fer carrera de cap més manera sinó formant part de l'administració. Posteriorment, es va allistar a l'exèrcit, on va exercir de traductor a l'Institut d'Idiomes Estrangers. La seva passió pel portuguès el va portar a servir a Moçambic i a Angola. És en aquesta època quan sembla que va conèixer un altre traductor, Ígor Setxin, que actualment és la mà dreta del primer ministre rus, Vladímir Putin. Tot i que ells dos neguen aquesta amistat, si fos certa es tractaria, sens dubte, d'una altra evidència dels contactes de Bout amb el Kremlin.

L'any 1991, aprofitant el col·lapse de l'URSS, Bout, que havia tornat a Moscou i ja havia abandonat l'exèrcit, va aprofitar l'oportunitat per crear una empresa de transport aeri amb els avions militars que havien quedat en desús. Per tal d'evitar les regulacions, va registrar els aparells en països africans, com ara Guinea Equatorial o la República Centrafricana. Segons els periodistes nord-americans Douglas Farah i Stephen Braun, autors d'un llibre sobre Bout, aquests avions van servir per a subministrar armes al dictador Charles Taylor, president de Libèria del 1997 al 2003, actualment jutjat pel Tribunal Penal Internacional per crims de guerra. Segons Johan Peleman, un historiador que vivia a l'Àfrica i va decidir d'investigar Bout pel seu compte, el suposat traficant subministrava armes als rebels del Congo i, al mateix temps, al seu enemic, el president del Zaire, Mobutu Sese Seko. “Em va sorprendre que la política, la ideologia o la moral no tenien cap paper en les operacions de Bout”, explicava Peleman en unes declaracions al setmanari alemany *Der Spiegel*. Al seu torn, Lee Wolosky, un advocat que treballava al Consell de Seguretat Nacional del govern dels Estats Units, va quedar fascinat quan l'any 2001, durant l'etapa de Bill Clinton, va arribar un petit dossier sobre Viktor Bout a la seva taula. “Representa un fenomen de la postguerra freda per a qui no hi ha límits”, deia Wolosky a *Der Spiegel*. Wolosky va provar d'aconseguir una ordre internacional per capturar Bout, però va veure com amb l'arribada de George Bush a la presidència dels Estats Units, la seva unitat era dissolta.

Fou aleshores quan, en un article al diari *Los Angeles Times*, va criticar els governs de Washington i de Moscou, en què acusava els uns de tenir poc interès a capturar el traficant i els altres de donar-li protecció.

Armar l'Iraq. El pitjor de tot, tanmateix, és la sospita que el 2003 els Estats Units van col·laborar amb Bout per tal d'enviar armes a la guerra de l'Iraq. Segons que s'explicava fa dues setmanes en un extens reportatge publicat a *Der Spiegel*, avui dia encara no és clar si el govern dels Estats Units estava al corrent que Bout era el propietari de la companyia Irbis Air, que fou subcontractada per l'exèrcit nord-americà i per una empresa de

seguretat del grup Halliburton, del qual el vice-president Dick Cheney havia estat el director general. Segons aquest setmanari, és segur que els avions d'Irbis Air van aterrar a Bagdad i a la base de Balad, a l'Iraq, cosa que requeria un permís especial dels americans. Els periodistes Douglas Farah i Stephen Braun van descobrir que Irbis va fer almenys 1.000 vols a l'Iraq entre els anys 2003 i 2004.

Sigui com vulgui, a partir del 2007 les coses van canviar per a Viktor Bout. El govern dels Estats Units va ordenar la creació d'una unitat especial amb l'objectiu de capturar-lo. D'aquesta manera, fent-se passar per membres de les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia, les

Un membre del consell de seguretat dels EUA diu que Bout és un "fenomen de la postguerra freda per a qui no hi ha límits"

Intercanvi d'alt nivell

L'afer de Viktor Bout ha afectat també la política interna tailandesa. L'oposició d'aquest país ha denunciat que un home de confiança del primer ministre Abhisit Vejjajiva va intentar negociar amb Bout en canvi de no extraditar-lo als Estats Units. Segons l'oposició, el govern tailandès pretenia aconseguir que Bout involucrés el seu líder, l'ex-primer ministre Thaksin Shinawatra, en el terrorisme internacional. A més, segons aquesta versió, el govern tailandès va demanar a Moscou d'alliberar Bout en canvi de la detenció de Thaksin, que sovint viatja a Rússia. Fins i tot, l'oposició assegura que el govern va demanar a Bout sobre la manera d'abatre l'avió privat de Thaksin, que actualment viu a l'exili i que té una ordre de captura pendent a Tailàndia. El primer ministre Vejjajiva ha negat totes les acusacions de l'oposició.

FARC, uns agents nord-americans van posar-s'hi en contacte a través d'un intermediari per proposar-li la compra de 700 míssils terra-aire i 5.000 fusells Kalàixnikov, per un valor de vint milions de dòlars. En un primer moment, Bout no va mossegar l'ham i, fins i tot, va deixar plantats els seus interlocutors en una trobada que havien acordat a Bucarest. Però el març del 2008 va acceptar de trobar-se amb els falsos clients en un hotel de Bangkok, on fou detingut.

Des d'aleshores, Viktor Bout ha estat en una cel·la d'una presó de la capital de Tailàndia, esperant com es resol·lia la petició d'extradició cursada pel govern dels Estats Units. La principal pregunta que envolta aquest cas és per què l'acusació només inclou l'intent de vendre armes a les FARC i no la suposada relació de Bout amb els conflictes africans, amb els talibans i amb la guerra de l'Iraq. Tot plegat fa que molts experts es demanin si els Estats Units miren d'evitar un conflicte amb Rússia, impedint que es descobreixi qui dona suport a Bout i, alhora, amagant també la seva col·laboració amb l'exèrcit nord-americà.

Xevi Camprubi

Sou un traficant d'armes buscat arreu del món, opinió que comparteixen també les Nacions Unides. Un ex-ministre britànic us va titllar de "comerciant de la mort". La Interpol tenia una ordre de detenció contra vostre. Sou acusat, entre més coses, de proporcionar armes a faccions enfrontades de l'Afganistan, del Congo, d'Angola i de Libèria.

—Tot això és mentida. És probable que els americans es creguin aquella pel·lícula d'*El senyor de la guerra*. Definitivament, hi ha hagut una cacera de bruixes contra mi. Els americans m'han destrossat el negoci i la família. I a més, se m'han quedat els diners.

—**Realment comteu que algú s'ho cregui, això? Les investigacions de l'ONU a Angola han demostrat que, a la guerra civil d'aquest país, vau proporcionar armes a totes dues faccions. A Ruanda, presumptament vau armar els rebels i l'exèrcit del govern. I sembla que vau fornir armes al dictador liberianès Charles Taylor.**

—Aquesta qüestió de l'Àfrica s'ha tret totalment de polleguera i s'ha fet una muntanya d'un gra de sorra.

—**Heu traficant amb armes o no?**

—He transportat armes. He transportat armes per al govern d'Angola. Vaig fer arribar armes a la República del Congo. A mitjan anys 90, vaig fer arribar —només transportar, res de vendre!— armes al govern afganès d'Ahmed Shah Massud i Burhanuddin Rabbani. També vaig transportar soldats francesos a l'"Opération Turquoise", per exemple...

—**...Això va ser el 1994, durant el genocidi a Ruanda, quan els francesos van garantir de facto la retirada dels refugiats hutus cap al Congo...**

—... fins i tot vaig transportar soldats francesos a fer maniobres amb els alemanys. Què pot tenir de dolent això?

—**Parleu com si fóssiu un xaiet. Amb tots els respectes, les investigacions de l'*Spiegel* també corroboren el vostre paper de traficant d'armes en països amb embargaments d'armes de l'ONU.**

—Doncs, per què, per exemple, el govern de Ruanda hauria comprat armes a un jove com jo en aquella època? Oficialment les podien comprar a uns altres governs.

—**El tràfic d'armes és un negoci lucratiu.**